

DET TALTE ORD GÆLDER

TALEPUNKT TBF. FORELÆGGELSE FOR FOLKETINGETS FORSVARS- OG ERHVERVSUDVALG DEN 13. AUGUST 2024

Tak for ordet.

Jeg er her i dag for at lave en tidlig forelæggelse af to af Folketingets prioriterede EU-sager i år. Egentlig var det planen, at jeg allerede skulle have været her den 30. maj, men de forudgående forhandlinger i Folketingssalen trak ud, og derfor blev forelæggelsen udskudt.

Det er første gang, at jeg som minister forelægger en prioriteret EU-sag, efter den nye EU-procedureberetning blev vedtaget. Måske det også er første gang for jer [Forsvarsudvalget og Erhvervsudvalget].

Sagen drejer sig om Kommissionens og den højtstående repræsentant for udenrigsanliggenders fælles meddelelse om en europæisk forsvarsindustriel strategi. Og Kommissionens forslag til "en forordning om etablering af programmet for den europæiske forsvarsindustri og en ramme for foranstaltninger til sikring af rettidig tilgængelighed og forsyning af forsvarsprodukter" – også kaldet "EDIP".

I har modtaget udvidede grund- og nærhedsnotater om sagen, der blev oversendt den 7. maj 2024. Efter min orientering ser jeg frem til at høre jeres betragtninger.

*

Baggrundstæppet for de nye EU-initiativer kender vi efterhånden alle sammen godt. Vi står i en situation, hvor der er alvorlige kapacitetsudfordringer i den europæiske forsvarsindustri. De sidste to år har vi taget vigtige skridt både nationalt og på EU-niveau. Vi skal bygge videre på dette momentum.

En styrket europæisk forsvarsindustri er en afgørende forudsætning for at kunne sikre et EU, som har evnen og kapaciteten til at tage et større ansvar for vores fælles euro-atlantiske sikkerhed. Det er også et grundvilkår for vores opbygning af Forsvaret, at vores forsvarsindustri er både leverings- og modstandsdygtig.

*

Fra dansk side ser jeg særligt tre prioriteter for arbejdet med at styrke den europæiske forsvarsindustri.

For det første skal vi sikre en innovativ og konkurrencedygtig forsvarsindustri. Vi skal engagere os i den teknologiske udvikling og skabe gode vilkår for små- og mellemstore virksomheder. Dette skal gøres i samarbejde med allierede og partnere. Her taler jeg ikke mindst om NATO.

For det andet skal vi styrke adgangen til privat kapital for forsvarssektoren. Fra dansk side er vi fortalere for, at den Euro-

pæiske Investeringsbank (EIB) og den Nordiske Investeringsbank (NIB) skal kunne spille en større rolle, end det er tilfældet i dag – også efter EIB's opdaterede udlånspolitik. Dette med en ambition om at trække flere private investorer med. Det skal stå klart for alle, at investeringer i forsvarssektoren er nødvendige investeringer i vores fælles sikkerhed.

For det tredje skal vi samarbejde mere med ukrainske forsvarsvirksomheder. Her går vi fra dansk side forrest med blandt andet at placere ordrer direkte i den ukrainske forsvarsindustri. EU har værktøjer til at understøtte integrationen og samarbejdet med den ukrainske forsvarsindustri. Vi skubber på for en ambitiøs indsats fra dansk side.

Derfor tog jeg også initiativ til et fælles brev forud for rådsmødet i maj, hvori jeg sammen med en række kolleger gjorde klart, at vi skal have en fælles EU-plan for Ukraines integration på det forsvarsindustrielle område i EU.

Det er en vigtig indsats, hvor regeringen mener, at vi i EU kan være endnu mere ambitiøse, og som vi arbejder videre med – både som en del af forhandlingerne af EDIP og på den længere bane.

*

I lyset af kapacitetsudfordringerne i den europæiske forsvarsindustri er det både rettidigt og positivt, at disse udfordringer adresseres på fælles europæisk plan. Derfor har regeringen

også opfordret Kommissionen til at være ambitiøs og fremsynet i sin lancering af en europæisk forsvarsindustriell strategi.

Jeg vil for en god ordens skyld understrege, at strategien ikke er bindende for medlemsstaterne og derfor heller ikke skal forhandles i Rådet.

Forslaget til et nyt forsvarsindustriprogram har derimod karakter af en forordning. Forhandlingerne er i fuld gang i Bruxelles – dette også i lyset af den udsatte tidlige forelæggelse.

*

Lad mig kort præsentere indholdet af strategien. Det er første gang, at Kommissionen præsenterer en europæisk forsvarsindustriell strategi, som skal danne den strategiske ramme for området i de kommende år.

Meldingen fra EU er klar og tydelig: Vi skal kunne producere mere og hurtigere, og vi skal gøre det sammen i Europa for at sikre, at kapacitetsopbygningen i forsvarssektoren også gælder den europæiske forsyningssikkerhed og europæiske virksomheder.

Forsvarsparathed – det såkaldte "defence readiness" – er nøgleordet. Det handler særligt om at sikre et modstandsdygtigt EU, som har kapacitet til at tage større ansvar for vores fælles euro-atlantiske sikkerhed, og som er i stand til at agere under fremtidige kriser.

Strategien indeholder fem overordnede spor.

For det første vil Kommissionen arbejde for, at medlemsstaterne investerer mere, bedre, sammen og europæisk.

For det andet skal produktionskapaciteten opskaleres for at sikre forsyningssikkerheden af forsvarsprodukter.

For det tredje vil Kommissionen arbejde for at sikre de nødvendige investeringer i den europæiske forsvarssektor, herunder give bedre adgang til privat finansiering.

For det fjerde skal der sikres en effektiv strømlining af de regler, som udgør rammerne for de forsvarsindustrielle aktører.

Sidst men ikke mindst vil Kommissionen understøtte partnerskaber, herunder særligt med NATO og Ukraine.

*

For at kunne levere på disse ambitioner ledsages strategien af forslaget om et forsvarsindustrielt program. Lad mig kort præsentere indholdet af forslaget, som kan deles op i fem konkrete tiltag.

Det første tiltag er et program, der skal fremme konkurrenceevnen og det indre marked for forsvarsmateriel i EU. Der er

afsat 1,5 mia. euro til programmet, som bl.a. skal gå til at understøtte medlemsstaternes fællesindkøb samt europæiske producenters opskalering af deres produktionskapacitet.

Det andet tiltag er et støtteinstrument, som skal sikre Ukraines deltagelse i de forskellige initiativer.

Det tredje tiltag går på en ny samarbejdsform, som skal gøre det lettere for medlemsstaterne at udvikle, indkøbe og vedligeholde forsvarsmateriel i fællesskab.

Det fjerde tiltag er et nyt regime for forsyningssikkerhed, som skal sikre tilgængeligheden af forsvarsmateriel under fremtidige kriser.

Det femte hovedelement omhandler oprettelsen af en ny koordinationsmekanisme – det såkaldte "Udvalg for forsvarsindustrielt beredskab". Dette udvalg skal bl.a. sikre koordination i forbindelse med implementeringen af forslaget.

*

Både strategien og forslaget indeholder flere gode elementer. En styrket europæisk forsvarsindustri er i dansk interesse. Vi skal kunne sikre den fortsatte militære støtte til Ukraine. Og vi skal kunne tage et større europæisk ansvar for vores euro-atlantiske sikkerhed.

*

På nuværende tidspunkt har vi en række danske opmærksomhedspunkter i det videre arbejde.

For det første arbejder vi for at have fokus på de små- og mellemstore virksomheders deltagelse. Det er klart, at Danmark som en lille medlemsstat med en mindre forsvarsindustriel base skal arbejde særligt for at styrke adgangen og mulighederne for det danske økosystem. Det er i fuld overensstemmelse med både rammeforliget og det nationale kompromis. Det kan give gode muligheder for danske virksomheder.

For det andet ser vi på med hvem, og hvordan vi samarbejder. Vi skal sikre, at kompetencefordelingen mellem medlemsstaterne og Kommissionen fortsat respekteres, ligesom det er centralt, at samarbejdet med partnere – og ikke mindst samarbejdet med Ukraine og NATO – holdes for øje.

For det tredje arbejder vi for at skabe yderligere klarhed over konsekvenserne vedrørende de dele af forslaget, der omhandler tilgængeligheden af forsvarsprodukter, herunder særligt i forhold til prioriterede ordrer og udbudslovgivningen. Denne del skal udformes på en måde, så midlerne står mål med resultaterne.

*

Forslaget vil blive forelagt Folketingets Europaudvalg efter vanlig praksis. Det er min forventning, at sagen forelægges til

forhandlingsoplæg allerede til september. Jeg ser frem til at høre jeres betragtninger og fortsætte det konstruktive arbejde i forhandlingerne, så vi sikrer den fornødne klarhed om de forskellige tiltag.

Tak for ordet.